
COM PROMOURE LA RECERCA NATURALISTA?

CONCLUSIONS DE LA TAULA RODONA – DEBAT

(Delegació de la Garrotxa de la ICHN, Olot 2 de juny de 2006)

Introducció

Aquesta taula rodona fou organitzada per la Delegació de la Garrotxa de la Institució Catalana d'Història Natural amb la voluntat de reflexionar sobre el paper que juga la recerca desenvolupada pels centenars de naturalistes que hi ha arreu del Principat i, alhora, començar apuntar quines estratègies o fórmules podrien enfortir aquesta xarxa de generació de coneixement que se situa al marge dels centres de recerca oficials i acadèmics.

Amb aquesta finalitat es varen posar sobre la taula tres grans qüestions a debat:

- 1) Balanç de la importància de la recerca naturalista.
- 2) Valoració de la situació actual.
- 3) Propostes / recomanacions / suggeriments o consideracions generals per dinamitzar-la i incentivar-la.

El debat va comptar a la taula amb la participació de:

- Martí Boada. ICTA (UAB).
- Joan Pino. Vicepresident ICHN.
- Jordi Sargatal. Director de la Fundació Territori i Paisatge.

i va ser moderat per Josep Vila, de la Universitat de Girona i de la delegació de la Garrotxa de la ICHN.

I per altra banda hi va haver-hi una intensa participació per part de les 26 persones que es varen aplegar en aquest acte.

De la taula rodona i el debat es varen derivar les conclusions que es detallen a continuació.

Conclusions

Pel que fa a la seva importància:

- * La pressió antròpica sense precedents que pateix el nostre patrimoni natural posa encara més de relleu la urgència de donar suport i promoure la recerca naturalista, en tots els àmbits i a tots els nivells on sigui possible.
- * El desconeixement que existeix en molts àmbits del nostre medi natural fa evident la necessitat de reforçar la recerca naturalista.
- * La recerca naturalista és fonamental i imprescindible per a tendir cap a un model de societat més sostenible que permeti assegurar el manteniment del nostre patrimoni natural.

Pel que fa a la seva situació actual:

- * Es valora positivament l'evolució dels darrers decennis que ha permès arribar a la situació actual després de la difícil situació en que es trobava just al final del franquisme, un moment històric on la recerca naturalista era purament testimonial, individual i desestructurada.
- * Tot i la millora inqüestionable de la recerca naturalista dels darrers 30 anys cal insistir en que els reptes ambientals actuals, així com la ignorància sobre molts aspectes essencials del nostre medi natural, fan imprescindible consolidar, reforçar i reorientar la recerca naturalista.
- * Es valora negativament el desenvolupament d'una cultura cada cop més urbana, artificial i alienada de la natura, cada vegada més massificada, que allunya als ciutadans del contacte íntim i personal amb la natura, i, per tant impedeix desenvolupar actituds d'interès i respecte envers el món natural.

- * Es valora negativament la incidència que tenen algunes noves formes d'oci que promouen activitats desvinculades de la natura, o fins i tot agressives envers la natura, i a la presa en consideració dels seus valors inherents.
- * Es valora negativament el poc reconeixement que té la recerca de caràcter naturalista, especialment la de caràcter local, en els currículums dels investigadors universitaris.
- * Es valora negativament el poc reconeixement que té la recerca naturalista publicada en llengua catalana en els currículums dels investigadors.
- * Es valora negativament la poca atenció que la recerca naturalista ha tingut vers el patrimoni geològic, els sòls i la majoria de grups de flora no vascular i d'invertebrats.
- * Es valora negativament la poca atenció que els naturalistes han prestat al coneixement ecològic tradicional o popular, que s'està perdent ràpidament.

Pel que fa a la seva consolidació, dinamització i enfortiment:

- * S'assenyala que caldria disposar d'una acurada diagnosi sobre el coneixement que es té del nostre patrimoni natural, les mancances existents i les prioritats de futur amb l'objectiu d'intentar afavorir, de forma especial, la recerca naturalista en els àmbits d'atenció preferent. És a dir, evitar d'estudiar aspectes que no són prioritaris mentre es perden, per altres bandes, elements valuosos del patrimoni natural que ningú no ha estudiat.
- * Es remarca la necessitat de buscar complicitats entre el món naturalista i l'escola per facilitar que es generi interès i curiositat envers la natura per part de l'alumnat.
- * Es destaca la importància del que en podríem dir enamorament de la natura, o seducció ambiental, a través d'un contacte vivencial intens, per iniciar l'aproximació cap al naturalisme per part de la societat i molt especialment en els infants. En primer lloc cal aconseguir persones que estimin la natura. Aquest és primer pas, i el millor fonament, per arribar a convertir-se en observadores i poder acabar essent naturalistes que fan recerca.
- * Es fa notar la necessitat de reforçar els vincles i la comunicació entre la recerca naturalista de base i la recerca universitària. En aquest sentit cal valorar molt positivament, i cal reforçar, els projectes participatius de gran abast que engresquen i potencien la recerca naturalista, com per exemple l'Atlas dels Ocells Nidificants de Catalunya.
- * Es palesa la necessitat de crear i mantenir sèries llargues d'observacions i dades naturalistes per fer factible l'estudi de processos, per exemple les dades fenològiques, tan importants i alhora tan menystingudes.
- * S'adverteix que convé millorar les metodologies de presa de dades amb la finalitat de disposar d'informació rigorosa i ben organitzada.
- * Es remarca la necessitat de publicar les dades i treballs naturalistes per tal de donar a conèixer i alhora reconèixer el valor d'aquesta recerca. La seva publicació hauria de facilitar que el coneixement generat es conservés i s'aprofités per a una millor gestió i conservació del nostre patrimoni natural.
- * Es destaca la importància de donar suport a les publicacions naturalistes tradicionals, així com reforçar la publicació en format digital a la xarxa.
- * Es fa notar la importància de reconèixer i d'incorporar el coneixement naturalista i empíric popular en el coneixement científic acadèmic.
- * S'apunta la necessitat de reclamar més suport institucional i econòmic a les administracions públiques amb l'objectiu de consolidar i reforçar la recerca naturalista.
- * Es remarca l'oportunitat d'explorar també fórmules de finançament com el mecenatge privat per assegurar un major grau d'independència dels fons públics per part de la recerca naturalista.